

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj X.

V sredo 25. februaria (poznozimna) 1852.

List 16.

Narodna pesmica iz Poljan od Kupe.

Zapisal kakor čul Marko Kobé.

Materin svét.

Majka hčerko mlado svetovala:
Ne pij, hčerko! vina rumenega,
Ni ne ljubi lica junačkega,
Ker je junak vera i nevera:
Zvečer ljubi, zjutra ti se hvali,
Da je ljubil na vero divojko.
Bolje bi mu cerkvo razgraditi,
Neg divojko na vero ljubiti;
Cerkva bi se sopet zagrabila,
I še lepša neg' je prva bila;
A divojka vere ne dobila,
Niti vere ni poštenja svoj'ga.

Neg' devojko (kakor devojko). — Niti vere ni poštenja (ne vere ne poštenja).

Priporočilo hmelja.

S hmeljem se naši kmetovavci premalo pečajo. Ni scer vsaka zemlja za-nj, in tudi ne vsaki kraj, vunder kjer imajo kmetovavci globoko in močno zemljo in ne razsajajo prehudi vetrovi, je dober kraj za hmelj.

Vsak previden kmetovavec mora vediti, da ni varno, če se na pridelk le eniga sadú preveč zanaša; tak je enak tistimu, ki v lotrii na eno številko vès denar postavi. Pametno je tedaj, da si prizadeva na svojim zemljišu za več sort pridelkov, da, če kakošno leto eden spodleti, mu drug donese.

Zato je posebno dobro, ako ima kmetovavec na svojim zemljišu različne pridelke, ker eno leto je temu sadu bolj primerno, drugo družimu. Tako se poravná pičli pridelk eniga sadú z bogatim družiga.

Zraven žita in vina je pa ravno hmelj tisti sad, ki bi to posebno lepo poravnal.

In vunder se pri nas celò malo hmelja prideluje!

Čvetero vzrokov je, s kterimi se naši kmetovavci izgovarjajo, da ne sadé hmelja.

Eni mislijo: žlahni hmelj se ne obnaša dobro, kjer je kraj prevetroven; — drugi pravijo: koli ali rante za hmelj so predragi, — tretji terdijo, da hmelj preveč dela prizadene, — in še drugi, da cena njegova ni stanovitna.

Da so naši kraji večidel (zunaj tistih, kjer huda burja brije) za hmelj pripravi, se iz tega vidi, da divji hmelj vidimo pogostama po germovji se ovijati.

Res je, hmelj potrebuje zavetja, in bolj ko je v zatišji, bolje se obnaša. Naše slovenske de-

žele imajo pa mnogo tacih krajev, ki so po hribih in gričih in gojzdih obvarovani hudiga piša. Po ravninah se bo hmelj že tudi sam varoval, ako ga le prav sadimo. Postavimo na hmeljiše prek vetra kòle v 2 ali 3 verstah gosto in da so močni in da presežejo na visokosti druge verste, in če 3 ali 4 čevlje pod verham privežemo na-nje s slamo ali verbami poprečne kòle (počez), po kterih se hmelj ovija, bomo dobili tako gosto germovje, da ne bo mogel veter skozi. Če je hmeljiše veliko, se na vsacih 20 sežnjev narazen spet tako naredi, in če stori vsak sosed na svojim hmeljišu tako, bojo hmeljiša tudi v bolj vetrovni krajih dobro obvarovane.

Okoli hmeljiš in med njimi se da z velicim pridam tudi mnogoverstno drevje, tudi žlahno sadje zasaditi. Divje drevesa dajo gospodarju kòle za hmeljiše, sadno drevje pa sadú, — in hmelj, ki že prvo leto po zasajenju blizo 3 sežnjev visok sam senco dela, bo sadnimu drevju, da ga vročina ne posuši, dobro služil.

Na tako vižo bo v planih ravninah zasajenje hmelja in sadniga drevja veliko dobička doneslo, ako je zemlja za-nj: namreč da je za 3 čevlje globoka in da ima scer potrebne lastnosti, v kterih se hmelj dobro obnaša; hmelj potrebuje močno zemljo, kakor nemška detelja ali metelka (Luzerner Klee) ali kakor pšenica ali rž, in da zemlja ni povodnji podveržena, ali saj taka, da se voda kmalo in popolnoma odteče.

Kar stroške za kòle vtiče, so blizo na pol višji, kakor so letni stroški za kole v nogradih, — in v tacih krajih, kjer lesa manjka, znesó koli zares veliko, — kjer je pa obilo lesa, so stroški za nje na pol nižji. Tak kol pa terpi tudi 10 let in še več, in po tem je še za rabo pri novo zasajenih hmeljiših in poslednjič se dajo še v nogradih porabiti.

Ta dragina kolov v krajih, kjer lesa manjka, pa zadene pridniga kmetovavca le pervikrat, ker se bo za prihodnje potrebe sam s kolmi preskerbel, ko si bo deloma tacih dreves zasadil, ki hitro rasejo, deloma pa tacih, kterih rast je počasna, kakor so akacije, brest ali lòm (Ulme oder Rüste), jesen, breza, jela, smreka, bór, mecesen; hitreje rastejoče pridejo poprej za rabo, med tem zrastejo tiste, ki so bolj počasne.

Kdor si sam kole prideluje, mu bojo za tretji del boljši kup prišli. Na 1 oralu zasajeniga drevja si bo vsako leto lahko 130 kolov napravil.

Na to vižo, in če se hmeljiša na enkrat prevelike ne zasadijo, ampak vsako leto več, ne bojo stroški na enkrat veliki. (Konec sledi).